

Пријоморске новине

ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО ● ГОДИНА XXV ● БРОЈ 404

ОБИЉЕЖЕНА 55. ГОДИШЊИЦА УСТАНКА

ПОРУКЕ И ПОУКЕ ЈУЛСКИХ ВАТРИ

У ОКВИРУ програма обиљежавања 55. годишњице устанка и борбе против фашистичког окупатора у нашој општини одржани су склопови бораца и грађана на Челобруду 12. јула, на Чојковој главици 12. и 13. јула, у Петровцу 13. јула и на Брајићима 18. јула. Делегације грађана и бораца су положиле цвијеће на спомен обиљежја НОР-а Дубљеву 4. јула, на Челобруду 12. јула, на осталим спомен обиљежјима 13. јула и на Брајићима 18. јула.

ПРИГОДНИМ скромом и полагањем цвијећа на споменик палим борцима НОР-а у устаничком мјесту Челобрду изнад Светог Стефана и овог 12. јула, навече, по традицији, почеле су свечаности обиљежавања устанка црногорског народа.

Поздрављајући у име Савезног и Републичког одбора СУБНОР-а Црне Горе учеснике овог скупа, Мило Марковић је подсјетио на најзначајније датуме из наше револуционарне прошлости. Тринаестом јулу припада, свакако, почасно мјесто.

— Тринаестојулски устанак у Црној Гори је посебни феномен кажу наши историчари да се тако нешто није дешавало у Европи уопште, на-глако је Марковић. — По својој масовности тај устанак је вјероватно примјер који нема премца у свијету. За неколико дана окупило се преко

30.000 бораца за борбу против окупатора. Када је окупатор видио на какав је отпор нашао у Црној Гори дову- као је из Албаније пет диви-

зија и са 120.000 људи је отпочео борбу против устаника. — У овом крају тог 13. јула су се десила, исто тако, значајна збињавања која овај крај чине поносним и истичу га у ред оних првобораца који су знали зашто се боре и који нијесу жалили за ту слободу, која је нешто највећанственије и која у рјечнику прилогорском представља једну од најљепших ријечи, на своје животе. У

тим правим данима на подручју Будве и Петровица биле су неке значајне битке у којима је окупатор осјетио да не може уживати мирно у крају који је слободу изнад свега цијенио. На Брајићима 18. јула, пет дана послиje 13-јулског устанка, одржана је једна велика битка у којој је преко 200 италијанских војника или убијено или заробљено. Са овог подручја пошло је и 47 бораца на Пљевља, у ту јуначку битку. Из овога краја је пошло 40 бораца у састав Ло-
зићенског батаљона црногорског одреда који је ишао на Пљевља. Од тих бораца је касније пошло 30 у прослављену Четврту пролетерску црногорску бригаду, од којих су 20 оставили своје животе а то су били претежно млади момци. Тако да је из овог на-

учествовало у НОР-у, а своје животе дало 250 људи. Народ овог краја и народ Црне Горе се поноси тим жртвама.

- Ми Црногорци се поносимо са нашим учешћем у НОР-у у првим данима ми смо успјели да ослободимо добар дио Црне Горе, изузек неколико градова све је било ослобођено. А онда када је наступила она осека нашег устанка од 26 батаљона партизанских који су пошли стазама Врховног штаба 14 је било из Црне Горе. То је кичма НОР-а, то је кичма оне војске која је 1943. и 1944. године везивала на територији наше земље 36 непријатељских дивизија. То је армија која је 1945. године имала 800.000 војника сврстаних у 52 дивизије, 17 корпуса, односно шест армија. То је армија која је по величини и снази била трећа у Европи, послије Црвене армије као и енглеске армије. Са том војском смо и ослободили земљу – рекао је Мило Марковић

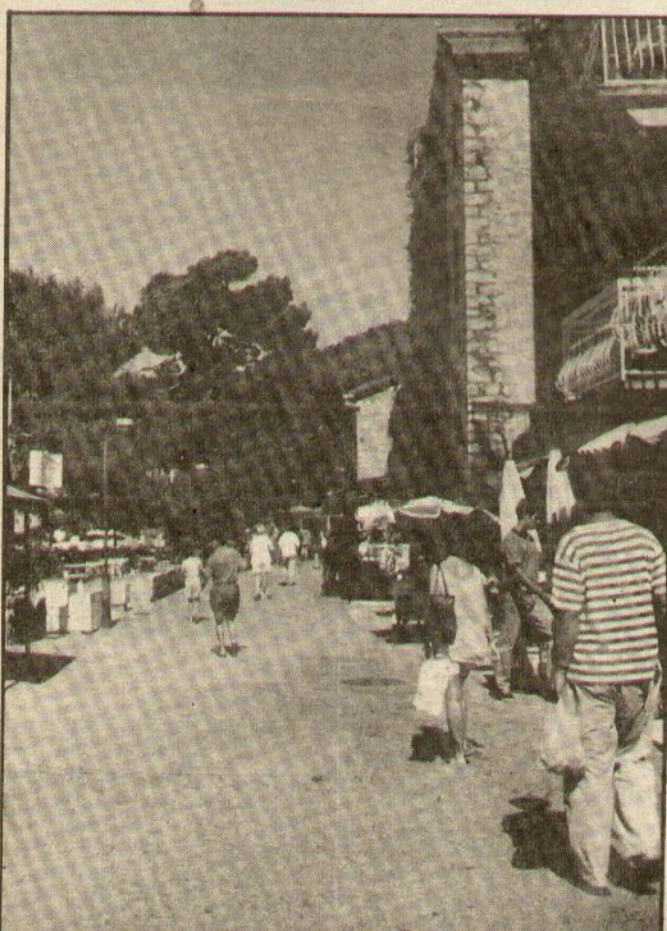
Подсјећајући на значај 27. априла 1992. године када је у Београду створена Савезна Република Југославија Милојко Марковић је рекао да она ни сада није мала и да ће народ српски и црногорски заједнички, на равноправној основи, настојати да обнови ову нашу земљу, братску заједницу два равноправна народа који су створили и прву југословенску државу 1918. године. Благодарећи паметној политици која је вођена у СРЈ од стране Демократске партије социјалиста Црне Горе и Социјалистичке партије Србије, као два коалициона партнера, мисмо, ипак, успјели, на одређени начин, да се ослободимо оних великих тешкоћа и бремена санкција.

HACTARAK WA 3 CITRAK

ПОДАЦИ О ТУРИСТИЧКОМ ПРОМЕТУ

МАЛО БОЛЬЕ НЕГО ЛАНИ

- Крајем јула 9 одсто туриста више него прошле године У првом полугодишту ове године мање туриста али више регистрованих ноћења него у првих шест мјесеци прошле године

ПРЕМА подацима Туристичке организације наше општине од 28. јула на Будвану кој ривијери је регистровано 27.849 туриста (од тога 54% странаца) што представља више него истог дана прошле године када је евидентирано 25.460 туриста (12% странаца). Од тога у хотелима је смјештено 9.415 (36% странаца), у камповима 1966 (10 странаца), у одмаралиштима 5.500, а у приватним собама и апартманима 10.974 туриста (189 странаца). Поприма свим категоријама смјештјаја то је нешто више него у исто vrijeme прошле године, а слични су и резултати од почетка овог мјесеца. Почетком јула (5.) регистровано је 16.427 туриста (14% више него у лани), 11. јула 20.310 (18% више), а 18. јула 22.227 (13% више).

да је туриста ове године више него лане потврђују и статистички подаци за првих шест мејседи. У периоду јануар-јун 1996. на подручју наше општине боравило је 64.811 туриста (од којих 1.633 странца) који су остварили 373.515 ноћења (страница од тога 8.912 ноћења). У истом периоду прошле године регистровано је више туриста - 68.726 (537 странских) али мање ноћења - 368.620 (од чега

У предсезони највише ноћења туриста је регистровано у јуну (243.170 од чега 6.172 страних), мају (88.764 од чега 1.223 страна) и априлу (27.384 од чега 497 страних).

Предсједници Лилић и Булатовић послије свечаног отварања

ПРЕДСЈЕДНИК ЗОРАН ЛИЛИЋ ОТВОРИО ДЕСЕТИ ФЕСТИВАЛ "ГРАД-ТЕАТАР"

БУДВА — СИНОНИМ КУЛТУРЕ И ДУХОВНОСТИ

Као виле из морске пене, овде се рађа сваког лета медитеранска уметничка сцена. Древна Будва, најстарији град на јадранској обали, сваког 1. јула отвара калије и кључеве свог града предаје новим господарима – стваралаштва, талената, вештине и умећа. Цела Будва је за 51 дан постаје једно единствено тело – Град театар. И онда када се завиоре заставе на бедемима и када одјекну фанфаре са градских бедема, светковина лепоте и радости живљења почиње. Глумци, музичари, сликари, вајари, писци и поете речи, покрете, боје и звука, запоседају сваки и најмањи кутак под ведрим

—, узани и пажмани кутак под ведрим небом згодан и складан за њихово исказивање и за њихово стварање. Уметници стижу са свих страна из земље и иностранства да овом граду, овом небу, овој морској обали, театарском народу који се овде окупља, поклоне плодове свог талента и плодове свог надахнућа. И тако, ево, већ десету годину. Кроз ову деценију

Будва је постала синоним културе, духовности, слободе мисли и креативности. Ово преплете место које нам је природа подарила и том лепотом инспирисала људску руку да га још више улепши и доведе у стање хармоније са самим собом, чине да будванске вечери остају за незаборав у заједничком уживању извођача и публике. Под ведрим летњим небом све је могуће, па и чуда постају природна, очекивана и доживљена. Све је то стварност, она друга стварност која живот чини смисленим и вредним живљењем. Отуда ова непрегледна и непрекидна отворена сцена, њен камен, њено море, њено небо, њени људи, заувек су у памћењу заборили културе. Годину дуго, кроз сву дефиницију иностраних послова Јанко Јекнић.

Након поздравне ријечи предсједника Лиле изведен је програм „Град сунца и игара“ по сценарију и у режији Виде Огњеновић, а у коме су учествовали хор Крсмановић-Обилић с диригентом Даринком Матић-Маровић, солисти Београдске филхармоније, глумци Раде Марковић, Ђурђија Цветић, Воја Брајовић, Светозар Цветковић, Стела Ђетковић, балерина Соња Вукчићевић и други. Прве вечери фестивала отворена је изложба слика Милана Станојевића галерији „Санта Марија“, а позоришни дио овогодишњег Града-театра почеб је представом „Конте Зановић“.

ЖИРИ ЗА ДОДЈЕЛУ НАГРАДЕ "СТЕФАН МИТРОВ ЉУБИЋА"

ТРЕЋИ ДОБИТНИК ДУШАН КОВАЧЕВИЋ

ПОСЛИЈЕ Милорада Павића и Матије Бећковића, трећи добитник књижевне награде „Стефан Митров-Љубишић“ је драмски писац и прозаиста Душан Ковачевић. То је 21. јула у Будви једногласно одлучио жири у коме су били академик проф. др Ново Вуковић, др Јован Делић, мр Михаило Пантић и др Александар Јерков (предсједник).

МАСТАКАМ СА 1. СТРАНЕ

Учеснике скупа на Челобрду изнад Светог Стефана поздравила је у име борачке организације Будве Ева Митровић.

Изведен је и пригодан културно-умјетнички програм под називом „Одавде је прва искра сјекла“ у којем су учествовали глумци Стела Ђетковић и Бранимира Поповић, као и група студената глуме са Цетиња.

На Чојковој главици уз традиционалну логорску ватру одржана је 12. јула свечана сједница Мјесног удружења СУБНОР-а Будве и Бечића, а сјутрадан 13. јула традиционални сусрет бораца НОР-а и грађана, којом приликом је приређен скроман културно забавни програм.

Присутним је говорио Пеко Лијешевић, првоборац овога краја, који је евоцирао успомене на славне устаничке јулске дане.

Говорећи о том периоду наше историје, Лијешевић је истакао, да подсећање на 13. јул, је у ствари, прича о величким и славним данима наше новије историје и онима, који као борци за слободу свога народа и земље у нереалној борби и уз велике жртве заслужују незаборав и поштовање данас и сјутра живих. – Тај дан, рекао је Лијешевић и ти дана, као и велика четворогодишња антифашистичка борба, носе снажне поруке, али и животне поуке данас. Тај устанак је подигнут и борба поведена, када је непријатељ био на врхунцу своје војне моћи, када је његова чизма била пртилица, не само нашу земљу, већ и читаву Европу, када су се његове окlopне дивизије и монна армија, снажно устремиле ка Москви и Волги, ка Нишу. Негативан однос снага, био је потиснут жељом и спремношћу народа, да се бори за своју слободу. Јер, слобода је у његовој историји постала и остала синоним народног бића и националне свијести...

Наша данашња Југославија, ако се не би ослањала на нашу НОБ и жртве које смо имали у њој поднijели, имала би много сиромашнију историју, без обзира на богату вјековну и српску и црногорску историју.

Тога дана у спомен дому на Чојковој главици отворена је изложба слика учесника ликовне колоније „Марковићи '96“. Отворио ју је новинар Владо Станишић, истичући да је изложба десетак југословенских сликара својеврstan поклон 13. јула Дану Установка народног архива Црне Горе.

У ПЕТРОВЦУ је 13. јула откријена спомен-плоча Паштровићима погинулим у ослободилачким ратовима 1912-1918. године, а том приликом о прошlosti Паштровића и њиховој непрестаној борби за слободу говорио је Урош Зеновић.

Он је посебно подсјетио на погибју 1400 Паштровића за Голијем врхом 1378. године у борби с војском угарског краља Ладислава, аутономији, привилегије и самоуправи Паштровића, Морејски рат, 22 погинула Паштровића на Вртијељци, учешће у биткама на Вучјем долу и Крусима, помоћ Црногорцима 1852. године кад су скинули олово са својих рибарских мрежа и послали им га за муницију, али и на то да Паштровићи никад нијесу били под турском влашћу, нити плаћали харач. Уз то овај крај је имао богату културно-просвјетну прошlost, прва читаоница и библиотека је основана 1890. године.

– У ослободилачким ратовима 1912-1918. године учествовало је 586 Паштровића. Них 155 дошли су из Америке, 21 из Цариграда, три из Русије, по један из Беча, Србије и Италије, укупно 183 добровољаца, углавном оних који су напустили своја родна мјеста у печалби. Животе је дало 52 родољуба, (погинулих, стријелих или умрлих у логорима). Рана је 22 бораца. Них 80 одликовано је

звијездом и 19 Обилића медаљом за храброст. Веома су бројни носиоци Албанске споменице. Четири стотине паштровских домаца пратило је своје најмилије на ратишту око Скадра, Ловћенског фронта, Солунског бора и западног фронта у Француској и сви су били редом добротвори. Била је то до тада непозната историја ратовања, вријеме страдања и славе – рекао је Урош Зеновић – Уграђивање спомен плоче са уклесаним именима палих паштровских слободара у ослободилачким ратовима 1912-1918. године баш на овом мјесту има и своју

18. јула положено цвијеће на споменик палим борцима и одржан сусрет бораца НОР-а и грађана. Присутним је говорио Пеко Лијешевић првоборац овога краја, истакавши да смо се овдје на Брајићима, као и много пута раније окупили, да обиљежимо један догађај и датум из нашег дивног јулског сазвежђа догађаја и датум којим се поносе не само Брајићи и данас живи учесници догађаја, него и народ нашега краја у цјелини, који је један од свијетлјих пламенова великог црногорског устаничког јула 1941. године. Обиљежавамо и слави-

симболику. Она је постављена на истом мјесту као и својевремено открivenа спомен плоча палима у Другом светском рату. Једна и друга, или још боље рећи, једна јединствена, садржи имена која су недјељива по заслугама и жртвама за нашу слободу.

* Откривање ове спомен плоче, по ријечима Зеновића, носи у себи с правом и биљег замјерке што се то ради тек некако скоро 80 година од њихове херојске смрти, као да то нијесмо могли или знали својевремено урадити. Захвалијујући једном мањем броју грађана организовано се приступило сакупљању мемоарске грађе о историјским догађајима који су се збили од почетка до краја прве половине овог вијека, а такву значајну друштвену акцију пратила је активност око израде и откривања овог споменика обиљежја.

Урош Зеновић је, даље, говорио о збивањима у Паштровићима послије првог свјетског рата, формирању прве комунистичке челије, побједи комуниста на изборима у Петровцу 1920. године и Црвеној комуни, затим периоду терора и страдања, хапшења и тамновања комуниста.

– Позив на устанак 13. јула 1941. године отворио је срца свима, од дјетета до стварца, и сви су скоро без изузетка учествовали у њему. То је одиста велики историјски доказ који је од оне стравичне погибије за Голијем врхом 1378. године, кроз безбрју буна и устанака крунисао слободу, први пут у нашој мукотрпној и вјековној прошlosti да траје већ пуних пола

вијека – рекао је Зеновић напомињући да је непоптедна борба која је отпочела тог јулског дана 1941. године дуж читаве паштровске обале дала значајан допринос славној епопеји црногорских устанака.

Спомен плочу Паштровићима погинулим у ослободилачким ратовима 1912-1918. године отворио је предсједник општине Будва Јарко Миковић, а након тога је изведен пригодан културно-забавни програм.

ПОВОДОМ Тринаестојула

мо 18. јула 1941. године, дан борбе и дивне побједе брајићких и других устаника“.

Тога дана, 18. јула у Брајићима је крећући се од Будве према Цетињу ишао елитни 108. италијански моторизовани батаљон јачине око 500 војника, наоружаних до зуба, укључујући артиљеријска оруђа и пар лаких тенкова и више десетина возила, рекао је евоцирајући успомене на те дане Пеко Лијешевић. На правцу кретања главног удара Италијана, одолијевајући његовом снажном пристиску и ватри, нашли су се: Брајићка чета са око 60 бораца – Подгорско-Томићки одред јачине 35-40 људи. У вишечасовној борби, они су одојељи снажном удару Италијана, разбили непријатеља и нанијели му велике губитке. Постепено укључиваше у битку мачинских и паштровских устаника и других група и појединца са зачеља и бокова колоне, свакако је допринијело великим поразу италијанских фашиста на Брајићима. Италијани су том приликом имали око 200 мртвих и на десетине рањених, док су устаници имали два мртва и два рањена.

Брајићи су се такође и даји до последњег одазвали позиву Партије и дигли на устанак, да су војевали тешку борбу и задобили дивну побједу на Брајићима 18. јула, скоро и прескупо је плативши, да су на линији НОБ-е под војством партије, може се рећи без изузетка, остали до коначне побједе и ослобођења земље у прољеће 1945. године.

Сматрам, да се може са сигурношћу рећи, да 13. јул у цјелини па и наш 18. јул и нијесу друго, до историјска досљедност, борбени и слободарски континуитет и наставак свијетлих устаничких традиција и јунаких окршаја током вјековне мукотрпне историје, рекао је Лијешевић.

На овом подловићенском кршу, вјековима је стварана и формирана свијест и традиција пркоса, несагласности и непокорности, отпора и борбе, које је извештајно и највише. Први удар, као онај јулски зов Партије, увијек је овде „нашао искру у камену“...

Д. Џвијовић
Р. Павићевић

ОТВОРЕНЕ НОВЕ ТЕЛЕФОНСКЕ ЦЕНТРАЛЕ У ПЕТРОВЦУ И ПРЖНУ

КОНАЧНО БОЉЕ "ХАЛО"

У Петровцу је 2. јула свечано пуштен у рад дигитални преносни систем по оптичком каблу Будва-Пржно-Петровац и нове телефонске центrale у Петровцу са 2048 и Пржну са 1024 телефонске пријеље, што представља квалитетно рјешавање њене туристичке понуде. Овом послу пришло је почетком године Јавно предузеће ПТТ саобраћаја Црне Горе у сарадњи са Општином Будва и овај спојни пут по оптичком каблу у дужини од 18 километара представља капиталан објекат за развој телекомуникација на подручју наше општине, али и читавог приморја.

Отварању овог објекта, који је први такве врсте у Републици, присуствовали су и Светозар Маровић, предсједник Скупштине Црне Горе, и Миодраг Раичевић, директор Дирекције јавних радова РЦГ, а овај значајни телекомуникациони објекат пустio је у рад др Раде Филиповић, са привредни секретар за привреду.

– Имам част и посебно задовољство да у црвеном Петровцу пустим у рад овај важан привредни и инфраструктурни објекат, још један нови објекат у Црној Гори и Југославији који је израђен у овим тешким и комплексним привредним и друштвеним приликама у циљу подизања стандарда и услова живљања наших грађана – рекао је др Раде Филиповић, истакавши да у плавовима развоја Републике значајно место заузимају осавремењавање постојећих и изградња нових телекомуникација.

Полагањем овог оптичког кабла, по ријечима Филиповића, створени су услови за дигитално повезивање свих постојећих и будућих хотелских телефонских центара на Будванској ривијери на матичну дигиталну централу у Будви, а и омогућен развој кабловске телевизије на подручју будванске општине. Поред тога набављена је опрема и извршена монтажа нових дигиталних телефонских центара у Петровцу и Пржну које су дигиталним преносним системима повезане на матичну централу у Будви. Нове телефонске центrale су за један дужи период по дигите врвате одвијања телефонског саобраћаја на подручју Петровца и Пржна.

– Према статистичким подацима општина Будва је са 11.000 телефонских пријеља (од чега је 7.000 у дигиталној технологији) на првом мјесту у Југославији по броју телефон-с

ких пријељаца у односу на број становника, а такође је на првом мјесту и по броју остварених телефонских импулса по пријељу – рекао је др Раде Филиповић наглашавајући да Петровац и Будва и сва дивна мјesta на Црногорском приморју заслужују да се у њима најсавременије гради, и да буду по много чему први, за просперитет нашег туризма, а тиме и привредног развоја Црне Горе и Југославије.

Обраћајући се окупљенима поводом пуштања у рад нових телефонских центара у Петровцу и Светом Стефану предсједник Општине Жарко Миковић је истакао да су многа, дуго нерешавана питања из области планирања простора, водоснабдевања, напајања електричном енергијом, ПТТ саобраћаја, јавних саобраћајница, комуналног уређења града, техничког опремања комуналних служби, скучени простор у школским установама... у текућем мандатном периоду нарасли до таквог степена сложености да се више није могло одлагати њихово рјешавање.

Један од тако горућих питања које је последњих година постало кочница и уско грло нарастајућих потреба и расположивих капацитета је функционисање ПТТ саобраћаја на подручју Петровца и Светог Стефана. Свесни таквог стања и посљедица и за локално становништво и за туристичку понуду, ЈП ПТТ саобраћаја Црне Горе и Општина Будва су заједничким снагама обезбједили средства за ову изузетно значајну инвестицију – рекао је Жарко Миковић, истичући да је Општина Будва у побољшању телефонског саобраћаја на подручју Петровца и Светог Стефана, а истакао да је општина уложила 530.000 марака.

Предсједник Општине Жарко Миковић је затим говорио о материјалним улагањима општине на подручју Петровца ове године санација атмосферске канализације, изградња некадашње школе у Режевићима... наглашавајући да је једно од виталних питања изградња двосмјерне саобраћајнице од Петровца до магистрале пре-мајдана, у развојном плану комуналне инфраструктуре већ у идућој години. Детаљни Урбанистички план Петровца се ради, а његово усвајање се очекује до краја године. Очекује се и проширење мреже кабловске телевизије на Бечиће, Свети Стефан и Петровац рјешавање проблема пријема првог и другог ТВ програма, као и могућност праћења трећег програма ТВ Црне Горе.

В.М.С.

ИЗ РАДА ПАРЛАМЕНТАРНИХ СТРАНАКА

ТРИБИНА НАРОДНЕ С

ДРУГИ ПИШУ: ОД МОРА ДО ЛОВЂЕНА

САН ЗА ДАН

● Компанија „Меркур“ из Будве договара се са аустријско-швајцарском корпорацијом „Гирак-Гаравента“ о заједничкој изградњи жичаре од мора до Иванових Корита ● Аустријски хотелијери такође изражавају спремност да граде пратеће туристичко-угоститељске објекте ● Др Михајл Битерл, унук инжињера Гирака који је 1920. године пројектовао и градио жичару Котор-Његуш, нуди бесплатан пројекат

У БЛИСКОЈ будућности туристи са будванске ривијере моћи ће да се, за петнаестак минута, жичаром попуни на Ловћен. Уз атракцију и изванредан доживљај, та им спона отвара могућност да се у истом дану летећи купају на мору, а потом одмарaju и спавају у хладовини планине, а зими се дану скреју на падинама Ловћена а ићи проводе у топлини Приморја. Успут, на Ивановим Коритима, на некој другој погодној локацији, или више њих, на расположавању ће им бити хотелски смјештај или бунгалови са ресторанима и низом других пратећих објеката којима би на том потезу била заокружена једна цјеловита туристичко-угоститељска понуда.

То је суштина идеје коју компанија „Меркур“ из Будве намјерава да, уз помоћ страних партнера, прногорске владе, привреде и балака и свих осталих заинтересованих институција, што скорије преточи у стварност. Приликом недавне посјете привредне делегације Црне Горе Аустрији, директор и власник „Меркура“ Милан Мрвљевић је са аустријско-швајцарском корпорацијом „Гирак-Гаравента“ – једним од највећих свјетских производија ски-лифтоva, постигао конкретан договор о заједничкој реализацији овог пројекта.

– Већ годину и по дана „Меркур“ ради на идеји о изградњи жичаре Будва – Иванова Корита – Ловћен. Као својеврсна туристичка атракција која ће омогућити туристима да се за петнаестак минута са обале мора попуни на гласовиту планину, да успут осмотре све те љепоте, овај пројекат је истовремено и прилика да се повећају лjetnji и зимski туристички сезоне продужи на читаву годину. У том циљу, колико је озбиљан посао и пројекат сам жичаре, толико јебитно (и ми већ радимо на томе и у договору смо са ланцем хотелијера) – да се на некој од

ДЈЕД ПОЧЕО, УНУК НАСТАВЉА

Оснивач фирме „Браћа Гирак“, машински инжењер Гирак, пројектовао је и 1920. године за потребе аустроугарске војске градио жичару Котор-Његуш.

Ова фирма данас, интегрисана са швајцарском „Гаравентом“ највећи је производац и гредитељ жичара у Европи и међу највећим у свету. Њен садашњи власник др Михајл Битерл, очито и сентиментално везан за првијенац дједа Гирака, изразио је жељу да гради жичару „с друге стране брда“. Понудио је да лично (бесплатно) пројектује жичару (Будва-Његуш), а корпорација „Гирак-Гаравента“ ће, договорено је, са „Меркуром“ из Будве заједнички реализовати овај пројекат. Та фирма је сагласна, такође да буде у супфинансијер и акционар у том будућем послу, што, како оцјењују у „Меркуру“, већ сада по себи говори да је ово врло профитабилна инвестиција у коју виједи улагати.

погодних локација – Ивановим Коритима или на некој другој, направије једно хотелско насеље, било тима бунгалова или са хотелима, који ће туријстима на овој релацији пружити и комплетну угоститељску услугу – објашњава суштину ове замисли господин Зоран Кукурековић, директор инжењеринга у „Меркуру“, непосредно ангажован на реализацији и овог и осталих „Меркурових“ градитељских подухвата.

– Ово је, наглашава наш саговорник, јако велика инвестиција: рачуна се на око 50 милиона марака, али ће стварна цијена и сви остали детаљи бити извесни тек након изrade идеје студије и пројекта, што би требalo да буде готово до краја јула.

Лично се понудио да бесплатно пројектује ову жичару, са пратећим садржајима, господин Михајл Битерл, садашњи власник фирмe „Браћа Гирак“, иначе унук инжињера Гирака који је преје 75 година пројектовао и за потребе аустроугарске војске градио жичару Котор-Његуш. Он ће, како је договорено са експертском екипом корпорације „Гирак-Гаравента“ почетком јула доћи у Црну Гору и након непосредног увида урадити идејно рješenje sa više optimalnih varijanata. На основу тога одредиће се траса. Полазна станица, тип, број и носивост кабина и сви остали технички детаљи, укључујући и цијenu koштава читацовог пројекта. „Меркур“ ће финансијирати трошкове боравка те екипе у Црној Гори.

– Након изrade ове студије „Меркур“ и „Гирак-Гаравента“ заједнички ће тражити инвеститоре и начин финансирања. У контексту смо са „Монтенегробранком“, као и са неколико аустријских и других страних балака, а већ имамо и неке разговоре са аустријским ланцем хотелијера који би били вољни да учествују у реализацији овог пројекта. О свему ћемо, наравно, обавијести и Владу Црне Горе, привреде и све остале заинтересоване институције у Републици. Сматрамо да Република Црна Гора има интереса за реализацију овог пројекта, јер то је не само профитабилна инвестиција, већ и инвестиција веома значајна за даљи развој туризма у Црној Гори – наглашава господин Кукурековић.

На питане – може ли се већ говорити и о неким макар оријентационим роковима реализације ових договора, наш саговорник каже:

– Претпостављамо да би до краја јула могли да имамо готово идејно rješenje koje bi nam onda predložilo jasnu sliku o veličinama i dinamici ulaganja, mogućnosti fazne izgradnje i ostalim bitnim elementima. Овако напамет не можемо ништа близак да кажемо. Не знамо које ли за то бити могућности, али би вољни кад би се са завршетком туристичке сезоне, јесеном, периодом могао искористити макар за неке припремне радове. Ми смо као основу за ове разговоре већ понудили неку врсту идејне студије са више варијанта, али ту ће, наравно, бити потребни опсежнији истражни радови. О скаком рješenje неопходно је консултovati urbane stice и ostale stручnjake i kroz neki vid javne raspore pružiti prikazu da se s svim tim varijantama izjasni što širi krug ne samo stручnjaka nego i građana. То je vrlo osjetljivo pitanje i ne bi se smjela napraviti нека greska. Ako smo vећ ovajliko čekali – bolje je sачekati još malo i stvarno pripremљeno uči u jedan tako oziđljan posao.

Милка Ђикановић
(„Победа“ 30. јун 1996.)

САОПШТЕЊЕ УДРУЖЕЊА НОВИНАРА ЦРНЕ ГОРЕ И РЕПУБЛИЧКОГ СЕКРЕТАРИЈАТА ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ

ОСУЂЕН НАПАД НА НОВИНАРА

НАЈНОВИЈИ дрски настапају на дописника „Политике“ из Будве Станка Павловића заслужује сваку осуду јавности. Природно је да се на некој, појединачно, паритија, странка, не слажу с писаним новинама. За нетачно

стоје деманти, одговори, односно правда, закон, али је истjerivanje правде батинама, као у случају Станка Павловића, заиста недопустиво, па би за овакво понапуштење појединачна надлежни органи морали хитно и оштре реаговања.

Сваки човјек је добар, са

који га сте страна треба ху-

СУНЦЕ, ХЛАДНО МИ ЈЕ

• Јула 1996. између Београда и Будве, добром страном живота

ПРИЧЕ С ДРУГОГ КОГОСЈЕКА

пише: Саво Грегоровић

ти, говорила је сјајна поета Гордана Брајовић.

А њена мисија на земљи сад сам потпуно сигуран, имале је само једну намјену: да доноси радост људима. Било да је писала за новине или стварала пјесме, прослављала је живот. Копала радост из окружности Живота, узимајући људе увијек с оне добре стране.

Имао сам ту привилегију и срећу да са њом радим за новине. Да учим како се у злу тражи добро, да осјетим како се из несрећа које доносе или природа или људи, врца оно што цвети. И схватио сам брзо зашто читаоци са нестрпењем очекују њене прилоге. Јер за разлику од многих њене су текстове, како рече њен и мој друг Јован Кесар, опраштавајући се од понажњеља из најбоље генерације, потписивала два аутора – онај који их је клесао длетом свог срца и онај који их је читao.

Били смо Ваге без пречних теразија на којима се мјери. Увијек је на први тас товарила радост, велике прегршти љубави за све. А када око нас неко не би био добар, само би га за кратко оставила, прелазила на други тас да стави своју чаролију сачекавши да дође на ред добра страна његова.

– Гоцо, бунио сам се некад, па Vаге ипак мјере, нијесу баш одлучне...

– Пише тако, има тога, али ми смо помало драгачији. Рођени смо истог дана, истог мјесеца, када су се на стражи смјењивала добра, па зато за њима увијек трамаго...

– Јесте. Она је то чинила, за себе нијесам сигуран. Сигуран сам само да ме је учила како треба, како се мора најљепше кроз Живот. И како је његовом Добром страном, најчасније, без дидактике, без педагошких флоскула, текстом, пјесmom ... је то чинила.

Отпlovila је Ана Морава небеским ријекама које се улијавају у Рај. У насеље које припада најбољима, онима у којима је вјечни пламен Љубави. Да би дошла, како рече пред коначни смирај, с кишом. Остале су књиге, она о Иву и Милици коју је журно довршавала већ опхрвала бoliјешћу, ускоро ће у слог. А „Ана Морава“ ће по њеном сценарију, тајће, скоро, на филмско платно. Гледаћемо. Она је то већ видјела.

Остали су њени најближи да се поносе. Никако да ту гују. Јер Гордана Брајовић није Била. Она јесте.

Сунце, зашто је љети, ипак, хладно?

послије медитеранских бура. А затије пред буре је увијек. Биће буре, стиже одмах послије Илијина дне „Радован III“. И трећи лауреат будванска, добитник награде „Стефан Митров Љубиша“ Душан Ковачевић.

3)

Крај јула ставио је под опсаду Петровац, град-хотел и милочерски љетњиковац, љепоту Бечића и будванске ведре ноћи. Пристигао народ туристички, наш и помало онај из свијета. Крцате су пјесковите плаže, пуни хотели, тијесне куће па се „измишља“ кре-вет.

– Кратко је, али слатко, дошантавају се преко тераса Издаваoci соба, бројећи увјече кад задува с мора (брдојање новца јер кажу најљепши посао у што не вјеријује јер мислим да је само његово трошење оно Право) дневне зараде.

Задовољни су и хотелијери, иако се успут вајкају да им гости слабо троше. Као да нијесу никако и они дио тога свијета који прима углавном између четири и осам стотина мјесечно, у динарима.

Нијесу баш после задовољни Гости. Они без којих бисмо се досађивали сами на пляжама и играли оро по ноћи кроз велике куће. Које нисмо градили за оро него за те гости. Чим је прифалио кревета и цијена им је најгло скочила, па ако ћеш да спаваш баш у кревету, није важно с колико још друга у соби, плати 20 марака. А пиво које кошташе током јуна, а и у „јулској рули“ шесет, осам, пос코чи на 15 динара. Скочише нагло, крајем јула и друга пића и јела.

– Кратко је, али слатко, за брачне пара.

– Кратко је, а љуто за госте наше. Који добијају грчеве и од цијена и од трошавања погдјекојих.

Биће паре и у августу, дајбоже да берба потраја и с ране јесени. До тада ћемо се ваљда присјетити мало

Гостију, изнијети им ракију и ладну воду када дођу у кућу, како се то раније чинило, испратити без гунђања на плажу, у шетњу, намјестити осмијех када крену кући, ако већ нешто љепше не можемо. Јер ти Гости нам не долазе на силу и нарочито не да одмарaju бесплатно.

4)

Е, кад смо код Гостију, веле Руси су први. Троше најбоље. Неки нови Руси који одмарaju на Светом Стефану, у Авали, Паласу... Не они Руси који су долазили у групама да разгледају наше културно-историјске споменике и природне драгуље, у одијелима са знаком једне конфекције и великом металним значкама на реверу, с водичима и жбираима који их прате и тамо где цар иде пјешке. Руси бизнисмени, гости у одијелима Арманија и Версаче, са скупим наочарима и сатовима... Руси који долазе и таксисти за сат дају зелену стотку.

– Јесте, најбољи гост је овдје Дима Коновалов, како му конobar Драган из светостефанске чете одабране. – Знаш боксер Димитрије, с Олимпије у Токију. Сад је банкар, има послове у Цириху, Москви, не знам када сме.

Дима Коновалов пије само мартел. Кад мало више попије ломи с Драганом руку пред старом кононом у негдашњем рибарском селу. Остали Руси пију виски. Па онда наручују јастоге, и рибу заливају „дон перињоном“.

С Русима су на „свјецу“ и око њега Израелци. Стижу у групама, и овдје и у друге хотеле Ривијере. И они доносе девизе, али Јевреји који им да троше.

А наши троше колико могу и где стигну. Највише тамо где је јефтино. Потроше све што су донијели, па кукују цијену набавну није увећавао више од два пута, месец такође, зимус ће у мирани сан.

BCC BUDVA

Preduzeće za izdavačku i grafičku djelatnost
85310 BUDVA, Mediteranska 4. Tel: 086/52-551, 51-65

ТУРИСТИ О - НАМА

АНКЕТА „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

Заог чега туристи највише долазе на Будванску ривијеру, што им се допада, а што не овог јета у туристичкој метрополи, шта је скупо, шта јефтино, чиму дају „плус“, а чиму „минус“ – питања су с којима смо се обратили сасвим случајно изабраним туристима који љетују од Будве до Петровца. Питања за туристе, а одговори, свакако, за нас домаћине, да прочитамо какви смо из угла туриста, макар само њих 14 колико их је учествовало у овој анкети.

У Будви сам већ десет дана, а остају још пет. Овде сам са другарицом, у хотелу „Парк“. Последњи пут сам била у Будви прије пет година а за то вријеме много тога се промијенило. Будва се доста изградила модернизовала, мада мислим да су за једно туристичко место, ипак, најважније природне љепоте. Најважније је да су плаже чисте и да се одржава чистота у граду, да се његује зеленило. Што се тиче излазака у Будви, мислим да се на то нико не може пожалити. Млади могу да бирају хоће ли ићи у кафиће, ноћне клубове или ће гледати представе Града театра, ићи на Трг пјесника. Све зависи од њиховог интересовања. Такође мислим да је Будва прилагођена свакијем цепу. Не мислим да је јефтина, него да је велика и разноврсна туристичка понуда па су такве и цијене. Сигурно ћу доћи у Будву и идућег љета. (Марија Стојановић, студент из Крагујевца /19/)

• • •

У Будви сам у приватном смјештају са женом и остајемо 15 дана. Овде сам скоро сваког љета. Будва је град у којем се доста тога дешава. Ту је Град театар, Трг пјесника... Али још увијек је један дио Будве прави вашар, мислим на дио код Сајма. Мало је боље у односу на прошлу годину, али још увијек народна музика „трешти“ шеталиштем. У Будви ништа није јефтино, све је веома скупо, нарочито смјештај. Ја сам у приватној кући и кревет плаћам десет марака. Не знам да ли ћу доћи и идућег љета, то зависи од финансијске ситуације. (Станислав Бојић, правник из Београда /48/).

шину... Много ми сметају овога љета у Бечићима бројни кафићи уз обалу, мијешају се све врсте музике, бучно је... Чини ми се да се оно вашарише са словенског шеталишта преселило овде, осим можда лесковачког роштиља. Не знам да ли ћу доћи следећег љета јер ћу можда промијенити место љетовања и отићи негде на село или планину. (Славица Милутиновић трговац из Крушевца /30/).

Ја сам у Будви по други пут. Овде сам са породицом и смјештили смо се у хотелу „Нафтагас“. У Бечићима је љешиште него у Будви, бар за мене и моју породицу. Мислим да је мирније, има више зеленила, шеталишта, паркова... Веома ми се допада Бечићска плажа. Није прљаво, вода је увијек чиста. Иначе угоститељство у цјелини је веома скупо, као и све остало у Будви. Ипак, доћи ћу овде и идућег љета јер Будва је „краљица Медитерана“ (Лазар Стефановић, радник из Зрењанина /45/)

• • •

Живим и радим у Женеви. Овде сам дошао да спојим лијепо и корисно, да се договорим за неки ангажман. Био сам на Светом Стефану и за вријеме старе Југославије. Лијеп је за наше стандарде, али треба да проде много година да би све било на вишем нивоу. Да би се овде довели страни туристи, поготово послиje онако тешке ситуације у нашој земљи, потребно је да се уради више. Све је скупо у односу на то што се нуди и шта се може добити за не много већи новац на италијанској обали или у Грчкој. Ова понуда ће тешко протићи на западном тржишту. Доћи ће савојко они који су за ову земљу емотивно везани. Ја сам овде приватно код пријатеља, а за идуће љето не знам... надам се да нећу љетовати на овом преосталом дијелу Јадрана. (Рајко Марковић оперски пјевач из Београда /39/)

• • •

У Бечићима остајем десет дана. Била сам овде и прошле године с тим што сам ове године мање задовољна смјештajem. Приватни смјештaj, превоз, стан и храну сам платила 1.000 динара. То је било преко агенције из Крушевца. Мислим да су остале цијене нормалне. Кафићи и нису толико скupi. Бечићи ми се иначе више свијају од Будве. Можда зато што је Будва више место за провод младих, а ја више волим вечење шетње поред мора, ти-

шам и кћерком сам у хотелу Свети Стефан. Ја сам из Будимпеште, али муж ми је Црногорac, тако да љетујем овде. Веома ми се свиđaju плаже, али није у реду што ступајем на плажи плаћa. Иначе скupо је и пићe и храна. Била сам у Будви прије двије године,

тамо је увијек много људи, па је боравак овде много пријатнији. Овде је и много чистије. У Будви ми се свиђа Стари град. Што се тиче љетовања следећег љета вјерujem да ћemo промијенити место, али не зато што нам се овде не допада, него само ради промијене. (Катица Мандић из Будимпеште /38/)

Ја сам у Светом Стефану стицјајем околности, али и да то није тако опет бих изабрала Свети Стефан или Милочер. Прошле године овде није било никога, сада је туриста много више. Што се тиче чистоте могло би да буде боље, али то није толико ствар људи који овде раде, колико културе људи који овде љетују. Постиже подне је плаха пуну отпадака иако се ту налази мноштво корпи. Мислим да је, ако је ово најљепши дио обale, логично што је скupљe. Јетовање негде у иностранству можда тражи мало више новца, али тамо људи умију од гостију да узму паре, увијек се нешто нуди. Кавалитет хране је веома лош. Такође сезоне касно починje. Кајку да нема гостију, али како људи да дођу кад ништа не ради. Пржно је у мају било претворено у градилишte.

Што се тиче Будве претпрошле године сам била шокирана изгледом шеталишта од Словенске плаже до Старог града. Ове године ми се чини да је мало боље, а најљepши дио Будве је и даље Стари град. И следеће године ћу један дио свог одмора провести на Будванској ривијери. (Анита Секулић сарадник на факултету из Београда /35/)

• • •

У Пржном сам била и прошле године са другарицом. Сада сам овде са братом и остајем десет дана. Овде се много тога промијенило, и то на боље. Мала плажа је боље уређена, постављено је и освјећење. Свиђа ми се што увече има и музике. Хотелски смјештaj је доста скup. Ми смо у „Маестралу“ и остајемо десет дана. Али цијене су промијене мјесту и понуди. Доћи ћу идућег љета, јер је ово место најљepши дио Црногорског приморја које ми се веома сviđa. (Гoran Симић службеник из Панчева /25/)

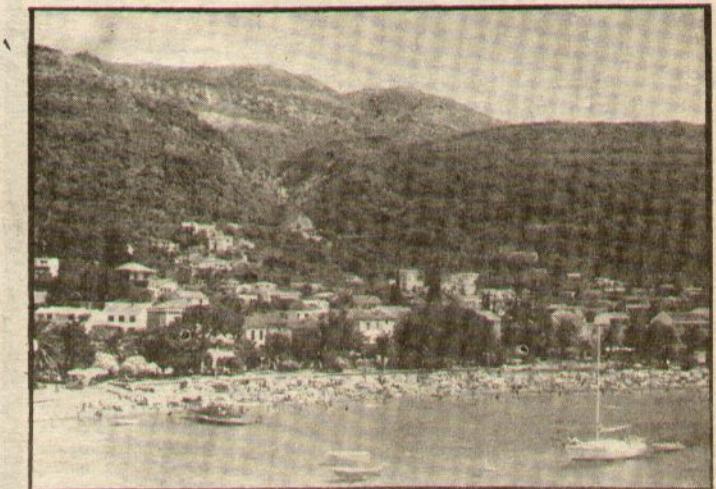
• • •

У Петровцу сам првенstveno због другова који ту живе, тако да сам код њих и смјештен. Остају овде десет дана. Мислим да је смјештај доста скup, а још треба платити храну, приуштити себи и понеки излазак, евентуално купити неки сувенир. Мени се Петровac сviđa јer је то право мирно приморско mјестo. Нема много буке, а опет постоје мјеста где се може поћи у провод. Свиđa ми се дискотека у хотелу „Ac“, а има и лијepih локала. Опет скopo свiđa Петровчani вole увече да иду у Budvu. Ja mislim da Petrovac има све што је потребно и за одмор и за провод. Свиđa ми се приroda, плажe и нема много gужve као u другим mјестima. Niјe превiše skup. (Milovan Rанковић пензионер из Суботице /50/)

• • •

У Петровцу сам први пут с родитељima и љетујem u kuћu наших prijatelja. Ostaјem 15 dana. Meni se u Petrovcu bаш sviđa tu se uglavnom svij знајu. Ja sam za ovo vrijeđe upoznala dosta dруштva i svij se veoma prijatni. Што се тиче цијене није много височије него у Нишу, а мислим да цијене piha variraju od kafića do kafića. Sviđa mi se i plazha, niјe prljava. Volim uveče da štam pored plazhe, ali imam i gdje da se izazvam. Postoje kafići, diskotekе, ali mislim da je ipak најљepши имati dруштvo. Vožela bих da dođem i iduće godine bash zbog drugarića i drugova koje sam ovdje upoznala, ali to ne зависи od мене, nego od mojih roditelja. (Suzana Dačić učenica iz Niša /16/)

Припремила
Јелена Гардашевић

Villa BALKAN Stari grad

restoran i terasa
07 - 02

SVA GOTOVa JELA, JELA PO NARUDŽBINI,
RIBLJi SPECIJALITETI I ROŠTILJI

U VILI "BALKAN"
NAJJEFTINIJI NA BALKANU!
DODITE I UVJERITE SE!

P.R. "HATTRICK"

Telefon 086/51-802

"MONTENEGROTURIST"
BUDVA

DIONIČARSKO DRUŠTVO U MJEŠOVITOJ SVOJINI
Trg Sunca broj 2

TURIZAM I UGOSTITELJSTVO
AGENCIJSKO POSLOVANJE
FINANSIJSKI KONSALTING
TRGOVINA NA VELIKO I MALO
ZASTUPANJE I KOMISIONI POSLOVI
VELEPRODAJA I MALOPRODAJA
ALKOHOLNIH I BEZALKOHOLNIH
PIĆA IZ PROGRAMA "TRĘBESA",
COCA COLA, AGROKOMBINAT "13 JUL",
"RUBIN", "TAKOVO", "HANI" I DR.

TELEFONI:

51-008, 51-708; direktor Preduzeća
52-930, 51-136; Veleprodaja
52-871; Maloprodaja
51-954; Pravni poslovi
51-290; Finansije

КЊАЗ МИЛОШ
БУКОВИЧКА БАЊА - АРАНЂЕЛОВАЦ

ПРЕДСТАВНИШТВО БУДВА

МИНЕРАЛНА ВОДА, СОКОВИ

ПИЋА ДРУГИХ ПРОИЗВОЂАЧА

ПРОДАЈНИ ЦЕНТАР УЛАСТВИ ГРБАЉСКОЈ

ТЕЛ. 51-297

ТЕЛ. ФАКС 52-518

ДИСКОНТУ БУДВИ, ЦДС ПОДКОШЉУН

ТЕЛ. 52-378

МАТИЈА БЕЋКОВИЋ ОТВОРИО ТРГ ПЛЕСНИКА

БУДВА – КАМЕНА КУЋА УМЈЕТНИКА

ДОБИТНИКУ награде „Стефан Митров Љубиша“ припадају поред осталог и две части: да отвара Трг пешика и да му Град театар објави нову књигу. Ја сам уз те две додао и трећу, да ту књигу у целости прочитам, тако да је она имала и своје усмено прво издање. Трудио сам се да ниједну реч не прескочим. Мој истински доживљај је публика која је све стихове први пут слушала, а реаговала као да су јој одавно познати – рекао је Матија Бећковић након што је отворио Трг пешика.

– Берадемо се још је једна од узречица и лозинки нашега језика. У околностима у којима живимо она је добила и нова значења. То није лозинка силника, него мученика и паћеника, који немају другог оружја сем језика. У том смислу је поема и оптимистичка, али пошто се ћеравље не завршава на овом свету него се наставља и на оном има у њој и нешто тешко. У сваком случају још један извор језика је прорадио. Ко што Сима Милутиновић-Сарајлић има играљке ума, ово су ћералке ума и језика, које постaju као она магична (Мађарска) коцка, која би се у овом случају могла звати ћералица, а нема ништа мањи број обрта и комбинација, већ колика је чија машта и језичка имагинација. То је још један од доказа да је наш језик жив и да његове енергије још увек покрећу узбуђења и сјединују

људе.

Говорећи о Тргу пешика и Граду театру, Бећковић је казао:

Стари средњовековни град Будва има форму књиге: мани је споља, него изнутра. Споља можестати у један поглед, а изнутра се не могу сагledati сва његова пространства и садржаји. Зидови су корице, а тргови, пјацете, цркве, кривудаве уличице, гробови су њене странице. Велика заслуга је Града театра поред осталог што смо открили и овај средњовековни град. Град театар је ту Будву открио и препородио. То није само Трг пешика, него и тргови глумца, сликара, музичара, тако да је Будва постала велика камена кућа уметника, што у 2,5 миленијуму

ма старој Будви слави тек десет рођендана, податак је који сведочи о нечем другом. Пресудно је што уметници нису схватили Будву као лаку летњу забаву, него као истински уметнички изазов, тако да су представе, Његоша, Љубише, Шекспира, Сервантеса до савремених аутора које су овде први пут изведене, овентчане ловором на другим позоришним смотрама.

Можда је ту, нагласио је академик Бећковић, и не маја заслуга камена који тражи природност, сведеност, озбиљност и отменост, тако да се на њему свака мана увећа, и свака грешка види него на другом месту.

С.Паповић

ИЗЛОЖБА НИКОЛЕ ГРАОВЦА У МОДЕРНОЈ ГАЛЕРИЈИ

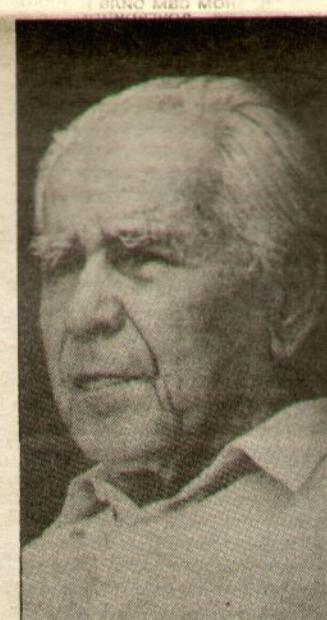
ВАТРОМЕТ НА ПЛАТНУ

„У његовом сликарству никада није било стилских или изражajних проблема, он никада није доживљавао кризе, нити је у часовима стваралачке малодушности, лутао од узора до узора, од једног искушења до другог.“

Ово су ријечи истакнутог гликовног критичара др. Милодрага Коларића из 1960. године о сликарству Николе Граовчији

су изложбу слика насталих у временском периоду од 1970. до 1995. године могли да погledaju љубитељи сликарства како Будве тако и по први пут Црне Горе у будванској Модерној галерији од 3. до 23. јула. Специфичан ватромет боја на његовим платнима утиче и несумњиво је главни критичар, што посматрају се његове слике презентирани у оволиком броју, не могу да натјерају гледаоце да се одлучи за одређену већ га све привлаче као магнет који у ствари чини и једну од тајнијих додавајућих и вриједности дјела Николе Граовчија. На портретима, мртвим природама, пејзажима и ентеријерима, које тематски представљају окосницу његовог стваралачког потенцијала, главну особеност чини изузетна експедиција у коју уноси несクリпну радост стварања, препознатљивост и мотивисаност за рад која мора и пријају посматрача.

Сликар Никола Граовић припада оној групи умјетника које можемо назвати миљеницима народа јер је и судбински некако из живота закорачио у свијет слике и то оног момента када је постао ученик Јована Бијелића. Рођен је 1907. године у Врбцу, у кршевитој Лики, у сиромашној породици па је у

најранијем дјетињству започeo борбу за опстанак ради као пастир, рудар, ливадац, дрвосјеча. Његова љубав и велики таленат за сликарство откривени су на прави начин оног момента када га је Бијелић прихватио у свој атеље и од тада његов живот иде једном потпуно другом путањом на којој прво место заузимају штрафе и сликарство платно.

Колико је Јован Бијелић био дирнут брзим напретком код Николе Граовића сазнаћемо у павиљону „Цвијета Зузорић“ 1935.: „И ретко који уметник је овако саобразио свој живот са својом уметношћу. Све тамне и светле стране тога живота одразиле су се у свим нијансама богатог оркестра королита његових дела.“ Сликар Граовић припада оној групи умјетника које можемо назвати миљеницима народа јер су његова дјела прије свега додадија, спонтана, једноставна и отуда је најјероватније наилазио на склоност публике. Они који познају и прате његово сликарство добро знају да је остварио преко хиљаду слика, а да је само током протекле године направио читав циклус који квалитетом не заостаје за онима од раније него напротив многе и превасилази.

Никола Граовић је сликар који ради са нескрivenом лакоћом. Његова је палета разиграна, четка хитра, користи често и шпахтуља а боју ради наноси директно из тубе и то у тренуцима када жели да потенцира појединачност. Оно што чини главну карактеристику и препознатљивост на његовим сликама је колористичка спонтаност, јер боја је тоја која слици даје армосферу и форму. Снага израза

Драгана Ивановић

ПРОГРАМ ФЕСТИВАЛА ГРАД ТЕАТАР

1. август – Концерт – Етно музика, група „Анастазија“ Скопље. Музика из филма „Пре кише“.

2. август – Изложба слика – Михаило – Муjo Јовићевић, Цетиње.

3. август – Театар – Премијера „Радован трећи“, Д. Ковачевић, режија Дејан Мијач. Град театар, Театар „Култ“ Београд.

4. август – Концерт Млада црногорска музичка сцена, Саша Марковић – хармоника, Кијев. Театар – „Радован трећи“, Д. Ковачевић, режија Дејан Мијач, Град театар, Театар „Култ“ Београд.

5. август – Театар – „Радован трећи“, Д. Ковачевић, режија Дејан Мијач, Град театар Будва, Театар „Култ“ Београд.

Портрет примадоне – Бисерка Цвејић и њена класа. Милена Китић – мецосопран, Татјана Митић – сопран, Јелена Бодрежић – мецосопран, Радивоје Симић – тенор, Владимира Андрић – баритон.

6. август – Концерт – Гудачи Светог Ђорђа, солиста Сретен Крстић – виолина, диригент Давид Такено – Енглеска.

7. август – Концерт – Млада црногорска музичка сцена, Татјана Прелевић – клавир, Хановер. Театар – „Лажни цар Шћепан мали“, П.П. Његош, режија Дејан Мијач. Град театар Будва, Југословенско драмско позориште Београд.

8. август – Концерт – Хенри Агнел, вокал, ребаб, Ђамшид Чхемирани, тамбак, Француска трубадурска и оријентална музика.

9. август – Театар – „Случај Хинкенман“, Ернст Толер, режија Горчин Стојановић, Битеф театар, Београд.

10. август – Театар – „Трус и трепет“, текст и режија Вида Огњеновић. Град театар Будва.

Скуп – Оснивање Југословенског друштва за медитеранско позориште и умјетност.

Округли сто – „Медитеранско позориште – могућности сарадње. Гости: Хозе Монлеоне, предсједник Међународног института Медитеранског позоришта

(ИИМТ), Мадрид, Карлос Куадрос, (ИИМТ), Мадрид, Виторио Еспозито, директор италијанског института за Медитеранско позориште, Теодорос Терзопулос, Умјетнички директор позоришног фестивала у Делфима, Даниел Бедо, директор позоришног фестивала у Монпелеје.

11. август – Театар – „Свјатополк Окајани“, Владислав Романов, режија Кирил Панченко. Театар на Перовској, Москва.

12. август – Концерт – Младински хор „Рустико“, Скопље. Музичка театрализација, Етнографофонија, Ристо Аврамовски, женски хор, дјељи хор и инструментарима, диригент Запро Запров.

13. август – Театар – „Вашар таштиће“, Текери, режија Ана Цвијановић – Јајчанин. Театар Промена, Нови Сад.

14. август – Концерт – Кирил Родин – виолончело, Москва. Гудачи Светог Ђорђа, диригент Лујија де Филипи, Италија.

15. август – Театар – „Иза божјих леђа“, Б. Нушић, режија Ана Цвијановић – Јајчанин. Театар Промена, Нови Сад.

16. август – Театар – Премијера „Бановић Страхиња“, Б.М. Михајловић, режија Никита Миливојевић. Град театар Будва, Црногорско народно позориште Подгорица.

17. август – Театар – „Бановић Страхиња“, Б.М. Михајловић, режија Никита Миливојевић. Град театар Будва, Црногорско народно позориште Подгорица.

18. август – Концерт – Млада црногорска музичка сцена, Срђан Булатовић, гитара, Подгорица.

Театар – „Зачароване коло“, Јанка Џемчук, режија Александар Јуријевић. Театар Сурија, Кијев.

19. август – Театар – „Муралин Јурије, Кольада“, режија Радослав Милениновић. Српско народно позориште, Нови Сад.

20. август – Театар – „Маретонијија почасни круг“, Д. Ковачевић, режија Јагош Марковић. Српско народно позориште, Нови Сад.

SHAP INTERNATIONAL
EXPORT - IMPORT

85310 Budva, ul. Mediteranska 7, Yugoslavia
Tel. 086 51 513, Fax: 086 51 175

* AGENCIJSKI POSLOVI - PRIVATNI SMJEŠTAJ
* TRGOVINA NA VELIKO I MAЛО
PREHRAMBENIM PROIZVODIMA

РЕД ВОЖЊЕ

АУТОБУСИ Будва – Бар 6.00, 6.30, 6.47,
--

МЕДИТЕРАНСКИ СНОВИ БУДВЕ

● Божена Јелушић и Мато Јелушић: *Како је Будва сањала Медитеран*, Аргонавт, Будва, 1996.

Средином прошлог мјесеца изашла је из штампе књига Божене и Мата Јелушића „Како је Будва сањала Медитеран” – истраживање живота града на основу његовог јеловника. Промоција књиге је била 25. јуна у Модерној галерији у Будви којом приликом су говорили проф. др Сретен Вујовић и академик Чедо Вуковић, иначе аутори предговора у књизи. Но-

вац од продатих књига на промоцији (око 1.400 динара) поклоњен је Дјечјем вртићу „Љубица Б. Јовановић – Мапе”.

У овом броју објављујемо излагања Сретена Вујовића и Чеда Вуковића на промоцији књиге, и прилог сликара Слободана Словинића.

ТРАГАЊЕ ЗА ИДЕНТИТЕТОМ

Брига према урбанијој културној и духовној баштини показује се на разне начине. Један од најбољих начина показивања те бриге јесте написати и објавити књигу посвећену своме граду. Посебно је добро када књига није стереотипна, већ је особена по приступу и садржају. Таква је књига *Божане и Мата Јелушића* о древној и лепој Будви, граду који континуирано траје пре 2000. година. Својеврсност ове књиге састоји се у томе што се на њеним страницама успешно трага за идентитетом. Будве разматрају важног сегмента њеног материјалног живота, или материјалне цивилизације, какав је исхрана, то јесте јело, пиће и њихово стицање, чување, припремање и трошење у прошлости. Тачније, то је првенствено прича о градској свакодневици у знаку риболова, чувања и спремања рибе и рибље трепезе. Слике свакодневног приморског живота су уведене у подручје новести. Али, књига није историографска у уобичајеном смислу речи. Пред нама је текст социологизован, па поетски обожене новести Будве. Овакве његове карактер јединим делом произилази чињенице да је настојао изједићи једне професионалне скијевности и једног социјалног.

У књизи се Будва ставља у свој природни медитерански контекст, размишља се о разлогима њеног успореног раста и развоја, о њеном стагирању и заостајању, о отпорима модернизацији у вези са унутрашњим и спољним интересима, посебно вишевојновим млетачком доминацијом. Убедљива су и занимљи-

ва казивања о принудној самодовољности Будве, о уредбама о рибарењу у средњевековном Статуту града, о исхрани у распону од глади до стоти, о друштвеној сложевитости будванског становништва између два светска рата, о мукотрпном али и страсном и лепом риболову и различитости будванске трпезе.

Будва је као и сви други приморски градови, као неки приморски градови и као ниједан други приморски град. Јелушићи трагају за специфичностима, односно за пренознативностима Будве. Стари Будвани су у погледу основних врста јела и пића – жито, риба, маслина и вино – делили судбину приморца Медитерана.

Један од значајних критеријума свакодневног материјалног живота може се изразити реченицом: „Реци ми шта једеш, па ћу ти рећи ко си“. Разноврсност и квалитет хране доказ су човјековог друштвеног положаја па и цивилизације и културе која га окружује. Префињеност, разноликост, понекад и симост, само су за богате. Разноврсност и каквота јела и пића за богатији (20%) и средњи друштвени слој (30%) су биле безмало исте. Сиротиња (50%), рибари особито, пајоскуднице и наједноличније су се хранили. У целини узев, стара Будва је била рибаждарска (риба, „надасве слана срдела је била основна салиха хране свих становника“) или су месо, разно поврће, воће и послостице, чешће били на трпези имућнијих слојева. Општа одлука у вези са односом исхране и друштвене сложевитости је-

сте да су сви житељи у исхрани показивали умереност, штедљивост, скромност. У старој Будви су „хронике средњих времена биле кратке“, преовлађивала су, dakle, тешка времена, стране доминације и то је условило животни опрез, спремност на непредвидљиво и непредвиђено у домуену исхране. Као и у другим локалним друштвеним заједницама било је и тренутака опуштања, светковина, када се крше забране, смањује дистанца између појединца и група, привремено потисну сукоб, склизне у расипање и када се на покладе пије „вино буљанско“, кратошија или французица, од којег, како пјева Антон Којовић: „Тко добро пије, не ишиће струке, не ћuti зиме, не ћuti муке“.

Божена и Мато Јелушић су се овом књигом на леп начин одујили завидијају. Писали су у старој Будви с љубављу, али објективно. Доза носталгије је присутна само за оним за чиме доста треба жалити и што треба призвати. Нема пессимизма. Упознали смо начин живота старих Будвани, њихово привређивање, њихову борбу за хлеб свадашњи, избор јела и пића, склоности у игри и на свечаностима, пулсирање свакодневице, али и стрепње, надања и жеље грађана све до њиховог величког сна о Медитерану.

Будвански медитерански биће је парадигма будванског идентитета. Палента, маслина, вино, а особито риба су главни елементи медитеранске исхране и саставни део идентитета Будве. Поред тога и њене морфологије, стара Будва је препознатљива по далматинско-бококоторском

дијалекту са примесама италијанског језика. Она је препознатљива и по вишевековној верској толеранцији, мултикултурализму и мултиетничкој коегзистенцији.

Главни мото ове вредне и лепо опремљене и илустроване књиге гласи: „Граду којег више нема“. Да ли је баш тако? Овакве књиге су остварења која доприносе развоју самосвести о граду, освежавају колективну меморију, подстичу заједницство, стварају културни идентитет града, а то је добар пут у обликовању градске „имаџ стратегије“.

Неки градови у маркетингском стварању своје културне политике не презирају ни од стварања мита о себи. Древној Будви то није потребно. Али садашњој Будви јесте неопходно да поред онога што предузима у својој културној политици, додуше само летњој, још доста тога учини како б спознала властити идентитет као самосвест једног града (појединача и група у њему) који историјски настаје и развија се у зависности од критеријума које тај град успоставља у односима с другим градовима.

Да би Будва била препознатљива и уочљива под таласом масовног и унифицирајућег туризма, треба да брижљиво негује свој културни континуитет, односно даље изграђује културни идентитет. Да ли је за такво стремљење и акцију истекло време, показаће, између остalog, верујемо и следеће истраживање најновије Будве у судару са туризмом које нам Јелушићи на крају своје књиге најављују као будући пројекат.

● Сретен Вујовић

СОНАТА ЗА ЧЕТИРИ РУКЕ

Р асправљајући о Фројдовим схватањима, *Жак Дерида* каже: све се пише двјема рукама – и то је „двостврука игра“.

Па се сјећам: многи су композитори, почев од великих, од Моцарта и Бетовена и Чайковског стварали клавирске сонате за четири руке. И слушао сам: типке, четири звучна бука, и чудесна хармонија.

Ову су књигу компоновале и у нотна слова преточиле четири руке – јелушићке. И сад ми се чини: прсти списатељске додирују камене типке старог града – и чује се соната за четири руке: Будванска соната, складно саздана.

У њој је глас историје и сва кипти од социолошких погледа. Има ту етнографских, антрополошких и урбанолошких, маринских и кулинарских истраживања – и многе се науке сасвим добро осрећују у погледу ове књиге. Из тих осnova – из анализа и промишљања и стишење замислачности – аутори изводе и казују посве нову, по духу ренесансу причу. Јер у њој је и литература – подприча, сцена, ликови, и детаља из градског живота, затим изворне лексике, афористике, духовитости и тако даље. И ево – пред нама је полифонијска соната за четири руке, Боженине и Матове.

„Како је Будва сањала Медитеран“.

И питам вас, драги суграђани: Сањате ли црнобијеле или синве у боји? Присјетите се, размислите.

Тако сам питао и Будву. Стари ми је град одговорио гласом ове књиге: Сањам све у дугином спектру и у бојама које се иза спектра, иза видика, иза историје крију. И још ми рече: Понекад се брамбим од сјенке једнобојне дуге, од сиве сјенке, брамбим се.

Јер ова књига одиста каже: Медитеран није једна страна, није монодос, са једним, у себе загледаним видиком. У Медитерану су све стране свијета, уз динамичка сазвјежђа земна и висинска. Медитеран је слив и олив тековина истока и запада, сјевера и југа. Медитеран је за све нас, и на ширем тлу, галаксија – митска, филозофска, научна, поетска, конфесионална, творачка и природна. Али није све из Медитерана, нити је све у њему. Данас је сваки видик шири од себе сама. А ми смо на својој стопи и не губимо свој лик. Па се тако оглашава и Будванска соната за четири руке – за четири звучне стране свијета.

Листам ову књигу и како да видим: над Будвом, из правремена, лебди сјенка ихтиолоса – замахује остима с прободеном хоботницом. Није било Мирона да га обуче у бронзу или мрамор. Ипак будванске рибаре видимо на Милуновићевим и другим платнима и на страницама јелушићке књиге.

Ова ониричко-будна соната казује над Будвом се сударали дарови природе и налети историје. Природа се играла, а историја поиграла Будвом и њеним обалама. А Будва је најзад, надиграла историју.

Уосталом, Будва није сва у зидинама – она је и на пучини и у подгорју ловћенском. Она је и у знаку данашње жукве, коју наткриљује Веља маслина, са стасом од два милионијума. Мали град – а већи и од нас, сада и вавијек.

Стога корице нијесу гранични знак ове књиге. Она је отворени дискурс о створеном граду.

И вјерујем: то ће инспирисати ауторе да наставе – нека ово буде прва у низу њихових књига о своме и нашем граду. И надам се, исто тако: ова ће књига подстицати и све вас и будући читаоце на размишљање и помијењају граница сазнања о Будви – јер права трагања почињу онда кад помислим да смо нашли глас истине. Управо тако су чинили Јелушићи, никад не застајући на једном нивоу трагања. И надам се: ова ће књига у градској библиотеци – наћи место у засебном корпузу књига из Будве, књига о Будви, затим рукописа и слично.

„Како је Будва сањала Медитеран“ – соната за четири руке, за јелушићке.

Вечерас доживљавамо промоцију књиге-сонате и промоцију саме Будве – наше, данашње и ваздашње.

● Чедо Вуковић

КАКО ЈЕ БУДВА САЊАЛА КЊИГУ

АУТОРИ гостоја Божена Јелушић професор књижевности и господин Мато Јелушић социолог су на основу расположивих чињеница и релевантних података, користећи се (дневницима, хроникама, записима, казивањима), створили једну несвакидашњу књигу *„Како је Будва сањала Медитеран“*. Млади брачни пар је са пуно љубави истраживао кухињу и човјеков наше Будве. Књига је на основу свеобухватних претрага дошли до много интересантних закључака и логичних претпоставки. Све су нам то преточили у један врло питки текст, кога сам и а повратно назвао, већ дуго сањана књига.

Заиста та књига има много шарма, то није штivo само за читање, то је књига која ће се радо држати на ноћном стојнику, да, управо на кантуналу, и почесто ишчигтавати. Радо ће многи држати у кујини, а неки директно и у личевој руци, док поред форнене буду припремали који бојаку финој риби. Ујверен сам да ће је многи прочитати као што се чита писмо драге нам особе, уживаше се у њој више пута, то је топла књига, посребрна, корисна и практична, захвједајућа обична, али обухватна и садржајна, лака и врло читка.

Компонована је врло неobično из већег броја мањих заглавља, презентирани су тим: трагање за будванским идентитетом (реченица др Сретен Вујовић), увод, Медитеранско тројство и риба, Ве-

ју персоналност тог града. Због тога ова књига има вишезначајни карактер, ако и не буде у стању да врати дијаспору традиције овом граду, она ће постати незаобилазан материјал, на основу којег ће будуће генерације, мони проучавати прошлост Будве. То је од изузетног значаја, поготово ако се зна, на колико су потешкоћа наилазили

автори ове књиге, када су били у питању писани документи везани за овај крај. Божена и Мато Јелушић су се овим своим истраживањем и књигом која је резултирала из тих племениних напора, сврстали међу оне ријетке писце, хроничаре и историчаре Будве, барки и рибара, а потом захвјадали се овима којима су Дон

Крсто Ивановић, Стефан Зановић, Антун Кујовић, Стефан Митров Љубишић, др Мирослав Лукетић, др Јован Вукмановић, академик Чедо Вуковић, др Сретен Вујовић, Никола Вучковић, Људија Јелушић Турапчић и други.

Временски период анализан и обухваћен овом књигом није тврдо ограничен, глобално обраћен је период између два рата, али повремено она сеже и до средњег вијека, то за ову књигу није одбитне важности, чак појединачни излети у старије доба, доприносе много болjem освјетљавању појединачних чињеница везаних за Будву. Сада мало ко може да поверију, да је у негдашњој Будви било бродоградилиште у којем су били грађени бродо-

ЉЕТЊИ ФЕСТИВАЛИ

МЕДИТЕРАНСКЕ ФАНТАЗИЈЕ

- Премијера представе „Декамерон-дан раније”, текст Александре Гловацки, по мотивима Бокачовог „Декамерона”, у режији Јагоша Марковића, продукција Народног позоришта из Сомбора.

Сјећате ли се Фелинијеве Градиске у тренуцима када шета градом, у који је после ко зна колико година пао смијер, а „пубертетлије” се гађају грудвама смијега показујући, истовремено, љубав, чежњу, страст, један специфичан, сирово-сурвови, начин изражавања осјећања, чија је крајња „консеквенција” страх пред љепотом, већују недостижном, страх од пораза, рушевњу мита о сопственој величини, страх од подсмијеха околнине. Сјећам се (Амаркорд) сцене у којој се жене пењу на бицикле и покушавају да заузму најбољи положај за сједење. Сцена која је на неки начин чудно дистанциран начин препуна еротике, податности, порочности, чак. Фелинијевско, медитеранско осјећање свијета, живота, љубави, заноса... Ода жени, уживању, хедонизму... Сјећам се (није Амаркорд) времена изузетних подгоричких врућина, када су жене и мушкараци, и у два сата иза попоћи, сједили на терасама својих станови у доњем интимном, рубљу. Од спарине се није могло спавати, зној се сливао са тијела, околности су кидале све конвенције—Боже, каквих је ту било порочно-еротичних сцена, каквих додира, каквих погледа, вино, лубенице или смокве, „мирис жене”. Сјећам се када су бицикли били уздигнути до нивоа култа, када су власници, преко бара, преносили на леђима; да их не испрљају, а везивали их тешким ланцима као да ће „дивови с планине”

доћи да их украду. Једном, када је у Подгорици, што је била велика ријеткост, пао смијег, кроз град је прошла шармантина и елегантна дама у „најбољим“ четрдесетим годинама. Стигла је на одредиште, где се упутила, и на комплименте, елегантности и љепоти, одговорила. Прошло је моје, обишила сам цијо град, а ниједан мушкарац није ме гађао грудвом смијега!!! Медитеранско изражавање симпатија, чежње, нагона, ероса... Гроб! Можда. Сирово? Рецимо. Агресивно? Нека буде. Стравствено? Свакако. Јагош, сјећаш ли се?? Сјећаш, наравно. Кајку да умјетничка дјела настају, већином, на темељу догађаја из дјељиства, уздигнутих, умјетничком имагинацијом, до колективног „сјећања“. Можда и зато што је у дјељиству већина догађаја нерационализована, базирана на емотивном приступу. А емоције су, наравно, ирационална категорија. Јагош Марковић одрастао је у атмосferи Медитерана и то је његов сјетоназор, његово осјећање свијета. Из тог менталног склопа из тог сјећања, из те емоције, сада, већ, рационализоване, наравно, он режира своје представе.

Из те поетике, из тог дискурса настала је и представа „Декамерон-дан раније“, за коју је по мотивима Бокачовог „Декамерона“ текст написала Александра Гловацкију продукцији Град театар, Будва, и у извођењу ансамбла Народног позоришта из Сомбора, појачаног

студентима глуме новосадске Академије. Схватајући да је тешко скоро немогуће, драматизовати дивне приче десетога Бокачевића јунака, избеглих из Фиренце „окупирани“ кугом, Александра Гловацкију „упознаје“ нас са њима, са „контекстом“, са атмосфером кужне Фиренце „дан раније“, у тренутку када страх и страст прелазе у порок. Порок као начин живота или као једину могућност у тренутку близости са смрћу, када куга хара и када се Ерос и Танатос „претапају“ или како су толико близу да се, скоро „одирију“; и то порочно, еротично, ако хоћете, осјећа у најразујаренијим тренуцима „дах“ смрти, свуда око себе, у себи чак. И зато текста скоро да и нема, или је испразан, ријечка ради ријечи, лапидне, лапидарне реченице, више крик или зов, можда вапај, него смислена мисао. У предворју смрти, персонификацији пакла, живе свој трагични фирентински живот, дубоко увучени у болијест, безнађе, мрак, а тиме и ослобођењи свих скруптула.

Ова прича завршава се тамо где Бокачева починејдан раније или касније, за суштину је свеједно. Или постоје само та, једна, прича: баханалије, еротика до первверзије, напуштање свих моралних норма, фанфирија грађанско-живота... Љубави смрт, страст и смрт, пороки смрт, смрт, смрт... Фиренца или било која град данас, куга или сида, рецимо, микрокосмос или макрокосмос. На вратима смо „Божанствене комедије“ у којој је „рај“ тако далеко ако, уопште, и постоји.

„Велика је свињарија тај рат“ као да рече неко, но, велика је первверзија сам живот, као да каже редитељ.

Његов микрокосмос је „банка“ креатура, физичких или менталних, разујарених „ћаволових“ ученика којима је све дозвољено, осим нормалног живота—без лажи, хипократије, неморала, једноставне људске комуникације. Када се та комуникација, бар једним дјелићем, успостави-дан или секунду раније, тај „свијет“ се руши, остаје куга или „куга“. Остаје ли и „дан послије“? У тој представи раскошних боја, разиграној и смиљеној маштовито да мозак „пукне“, на том путу од Ероса ка Танатосу, од живота ка смрти, од порока ка „блажству од слободе“, од сви-

јести о себи до схватања о неумитности краја, глумачког, ако хоћете, играња на „ијацији жилета“, све је функционисало добро. Одиграни су и „смрт“ и „Живот“ љубав и јад, али, негде као да се изгубила страст. Да ли намјерно? Јер страст је ирационално, но, ипак, људска, зашто не рећи животна, у крајњој консеквенцији, позитивна категорија. Да ли је Јагош Марковић имитацијом страсти, имитацијом порока, имитацијом љубави и мржње, имитацијом тутом, хтио да каже да овај свијет, или, бар, његов већи дио живи у „имитацији живота“. Да емоције нијесу

стварне већ су успостављени такви друштвени односи у којима смо сви само макене емоција!!! Јагош Марковић на сцени ствара особити микрокосмос, свијет у малом у коме није само „пројектант“, па, онда, „војјер“, већ, има се утисак, и сам учествује у тој „игри“—као да је, све врјеме његових духа на сцени. А гледаоцу оставља да бира: пријатељи се или напусти „брод“, равнодушних нема. А ако се не пријатељи, такође, ће се кајати!

Веселин Радуловић

„Побједа“ 20. 07. 1996.

ЛАЖ ЕГЗИСТЕНЦИЈЕ И ИСТИНА БИЋА

- (Поводом изложбе Милана Станојева у галерији „Санта Марија“)

Почетак овогодишњег ликовног програма будванског фестивала „Град театар“, означила је изложба слика новосадског умјетника Милана Станојева који је овом приликом изложио слике „из циклуса 1991“. Умјетник који ће ове сезоне излагати у галерији „Санта Марија“, а у оквиру поменуте манифестације, селектирао је реномирани црногорски сликар и професор на Академији за ликовну умјетност на Цетињу, Никола Гвозденовић—Гвозд.

Рођен 1938. године у Србобрану, Милан Станојев је дипломирао 1964. а магистрирао 1966. године на Академији за ликовне умјетности у Београду у класи уваженог професора Ђошана Карановића. Данас је редовни професор на Академији умјетности у Новом Саду. Већи број самосталних и групних изложби у земљи и иностранству презентују Станојевљев континуиран рад и развој ликовног поступка крунисан низом значајних награда за стваралаштво у области графike, цртежа и сликарства.

Милан Станојев се на овој изложби тематски одредио фигурацијом у којој је људски лик носилац експресивно-гестуалног израза са изјасним формалним и значењским новинама које одликују неоекспресионизам постмодерне. А Милош Арсић, у предговору за ову изложбу овако наводи: „Заједничка карактеристика слика (уља и темпере) насталих крајем осамдесетих и почетком деведесетих година, огледа се у близини са реактуализованим идејама експресионизма и специфичној модификацији „сликарства геста и акције“. Сликар инсистира на колористичком богатству и поштовању функционалности боје – материје, чиме је избегнута дескрипција конкретног (изабраног) стереотипа природног реда“. Боја је основно изражайно средство којом умјетник остварује своје визије изопаченог свијета, и то, скоро, врштећи сирова боја нанесена, углавном, директно из тубе. Колористички односи који узнеравију и јасна контура изражени експресивним гестом, дефинишу површински схвачену стилизовану форму. Цртајући бојом Станојев изражава лични унутарњи протест према реалном кроз иреално композиционо јединство сликарских призорија дјелимично по узору на попартистичке тенденције. Карактеристична дводимензионалност Станојевљеве слике у први план истиче графицизам у обради јединствено у прошојених ликовима који су или статични, или се уједначено крећу по просторном плану слике. Увећане фигуре, пријеђене једна у другу често одају утисак да излаже из оквира слике, док понеке, само дјеловима

свог тијела, учествују у представи. То су маске без унутарњег живота. Нема комуникације, то-pline, нема разговора, размјене унутарњег душевног искуства, скривен је страх, анксиозност, стрепња, проговора тегоба и питања, нема љубави, влада отуђеност и међу љубавницима.

Како је још одавна установљено предвиђањима, смирај вијека нас је, упркос тежњи и жељи за љубављу, донио отуђеност, уљујканост бесмислом и неактивношћу, похлепу за удобношћу и новцем, одузетост маште и то-pline у односу бића према бићу. Станојев се својом умјетношћу бори управо против овог зла данашњице, уакујући на проблем, провоцирајући посматрача на размишљање, ангажујући чула да се пробуде и крену у побуну. Његова умјетност указује на континуитет развоја експресионистичког стила који кореспондира са духовном ситуацијом времена за које је одлучан хихилитски став. Станојевљево сликарство је лишено поетичности, а основни принцип његове ликовне поетике јесте да слика говори акцијом, провоцирајући да се огледамо као учесници и зајрођеници времена и доба у којем живимо. Полубуздана енергија преточена у гест и колорит избија из подсјесних и свјесних дубина Станојевљеве, прије свега, нагонске душе, проналазећи поступак да кроз тражење личности и бића у себи, нађе ликовни начин и средство за оваплоћење свог погледа на злосрећни свијет данашњице. Тиме је овај сликар успио да изрази позитивну агресивност у одбрану својих људских и стваралачких дилема кроз пут окружен вјештом комбинацијом ликовних представа и зреле замисли.

Једну од превасходних значењских равни Станојевљевог сликарства представља ликовни израз који одражава кризу аутентичне религиозности и доприноси њеној суштинској критици. У складу са овим, за ову поставку неobično је важан и сам контекст: ради се о ентеријеру прероманичке цркве Санта Марија, који и сам, као изложбени простор, поприма битни естетичку функцију и поставља нас пред упитаност могуће синтезе онога што је начелно на плану значења непомирљиво: трансценденција и њена негација. Суочавање са егзистенцијалном истином и укидање самозaborава бића условљава крајње редукован ликовни поступак. У том смислу, ликовни поступак Милана Станојева јесте конструтивни редукционизам којег започиње сваки битни поступак аутентичног хуманог постојања.

● Луција Ђуришковић

СВЕТИ СТЕФАН

„МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ“

НАШАја најстарија позоришна кућа, Српско народно позориште из Новог Сада, које ове године на фестивалу Град Театар у Будви учествује са две представе – „Мулрин Мулр“ и „Маратонци трче почасни круг“, после једне успешне сезоне (седам драмских премијера, три балетске и три оперске, биланс који не бележи ове године ни једна југословенска кућа), овог лета свој уметнички ауторитет доказује једном значајном међународном музичком манифестацијом чији је организатор, а која би требало да прасти у традиционална летња музичка догађања. Под називом „Музичке свећаности“ на Светом Стефану и Милочеру, Српско народно позориште из Новог Сада окупило је најзначајнија

● Џејмс Мек Креј, тенор из САД, Ева Марија Вестброк, сопран из Холандије, трио „Гварнериус“, Славољуб Коцић, југословенски тенор, Нанко Де Врајс из Велике Британије...

Франка Ван Акена, тенора из Норвешке, Врајса из Британије, најбољег македонског тенора Зорана Сотирова, трио „Гварнериус“ чији су чланови Дарко Величковић, кларинет, из САД, Часлав Павелкић, флаута и Нада Колунџија, клавир.

У званичном програму ове манифестације, која ће трајати до 15. августа, учествују и оркестарски музичари који већ имају концертну афирмацију, а публика ће имати прилику да чује и камерни оркестар Српског народног позоришта Српског народног позоришта, као и забавни и пласници – Српско народно позориште прихvatило је да буде организатор овог првог међународног фестивала.

Нашија је жеља да два најјединачнија и најатрактивнија просторија, тераса хотела „Свети Стефан“ и Милочер оплете менима осмишљеним, организованим културним програмом светског садржаја који ће задовољио укус гостију из иностранства, али који ће и нашој публици поклоније један дружићи музички живота.

Р. Радосављевић
Фото Душан Мешак

СПОРТ ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА

ЈЕДРИЛИЧАРСТВО. На једриличарској регати „Монтенегро куп '96“ одржаној од 26. до 30. јуна у Будви учествовало је 14 клубова. У класи „лазер стандард“ прво освојио је Карло Гргић из ЈК „Палић“ Суботица, у класи „лазер радијал“, Милош Петричевић из ЈК „Лахор“ Котор, а у класи „оптикомист“ Вјекослав Футо из ЈК „Палић“ Суботица. Ово је била и изборна регата за састав државне репрезентације, а по броју учесника је најброжија у последње три године у Југославији.

БОКС. Никола Јејковић, члан БК „Будва“ освојио је овогодишњу „Златну омладинску рукавицу“ након што је једногласним одлукама судија 3:0 побиједио Маринковића из Панчева и Отњеновића из Београда.

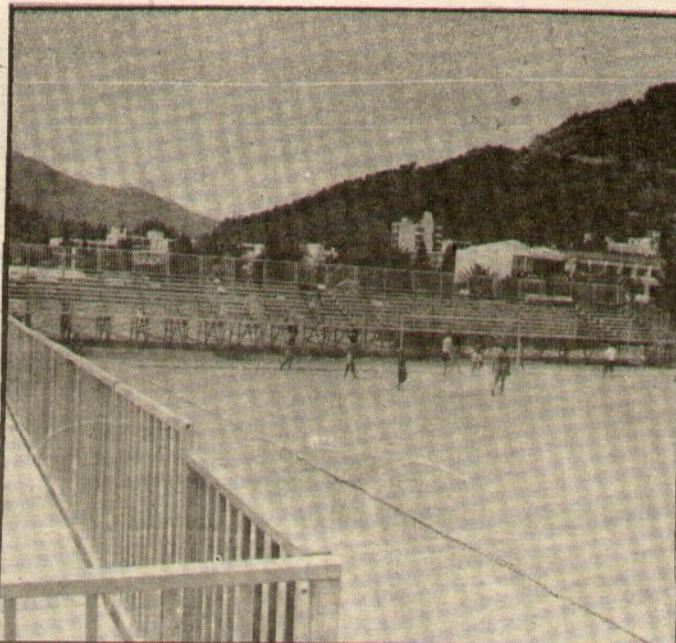
ТЕНИС: На 51. првенству Југославије за сениоре и сениорке одржаном од 2. до 7. јула на теренима „Словенске плаже“ прво место освојио је Ненад Зимоњић из београдског Партизана који је у финалу побиједио клупског друга Вешића 3:2.

БОВАНЬЕ. Од 13. до 16. јула одржан је међународни боћарски турнир на коме је учествовало осам наших екипа и Пуља из Италије.

Прво мјесто освојила је „Палма“ из Тивта, друго „Крајина; Кин“ из Земуна, треће „Козара“ из Београда и четврто домаћин „Будва“. У појединачној конкуренцији прво место освојио је Богдан Ђуровић из „Будве“.

БОКС. На боксерској ревији „Јадрански бисер“ одржаној у Будви 22. јула учествовало је 12 наших боксера четири из Италије. За најбољег боксера ревије проглашен је Никола Јејковић који је побиједио сениорског првака Италије у аматерској конкуренцији Микела Дамјанија. За најбољег техничара проглашен је Италијан Абатесани.

Предсједник Организације

ПИЈЕСАК ЧЕКА ЗВИЈЕЗДЕ

НА БЕЧИВКОЈ плажи ће се 3. и 4. августа одржати први „ЛУ Монтенегро куп“ у фудбалу на плажи („pro beach soccer“) на коме ће, како је најављено, учествовати представнице Бразила, Италије, Енглеске и Југославије. Турнир је требало да се одржи 27. и 28. јула, али је одложен због повреде неколико бразилских играча на турнику са Француском.

Очекује се да ће на овом турниру наступити многа позната имена из нашој представницији, чији је селектор Илија Петковић, а тренер Боро Лазовић коју ће предводити Дејан Савићевић, Иван Ћелић, Драган Ђуровић, Слободан Марковић, Небојша Вучићевић, Мирдраг Божовић, Митар Мркела, Милош Ђелмаш, Дарко Љубановић, Зоран Мијовић, Срдан Димитровић, Горан Василијевић, Андрија Вујовић, Ало Ковачевић и Дејан Кнежевић.

Предсједник Организације

Факс: 086/51-322

RESTORAN "GRBALJ"

Trg Sunca bb Budva Tel. 41-564, 51-344, 52-300

**SVI DOMAĆI SPECIJALITETI,
KASTRADINA,
BAKALAR,
SVE VRSTE RIBE,
JAGNJEĆE PEČENJE,
ROŠTILJ,
GOTOVA JELA ...**

BANEX

proizvodnja, export-import, inženjering, turizam i usluge

СПЕЦИЈАЛИТЕТИ ПРИМОРСКЕ КУХИЊЕ
припрема: кувар Војо Пићан

ФИЛЕ ОД КОВАЧА – САН ПИЈЕРА

(за пет особа)

З а спремање овог јела потребно је: килограм филета без кости и драча, 80 грама путера, пет децилитара бијелог вина, три децилитра соса бешамела, једна половине соса холандеза, један лимун, мало табаске, један децилитар крепс бутера од ракова, со и бибер по укусу.

Начин припреме овог јела које је намијењено за хотеле, ресторане или људе који се професионално баве куварством је следећи: у посуду на мазану путером сложите рибље филете, налијте уљем, вином и рибљим бистри фондом, додајте гамборе, посолите и побиберите. Посуду похлопите, поширајте на тихој ватри 10-15 минута, након тога рибље филете извадите и оставите да стоје на топлом. Гамборе очистите, нарежите врло ситно и поспите преко рибљих филета. У супу-фонду у коју се поширила риба додајте сос америчен, бешамел, те добро изумијешајте, додајте сок од лимуна и коју кап табаске. Редуцирајте сос, процједите и прелијте преко рибљих филета, а затим попрскайте крепс путром. Сервирајте као прилог рибље крокете које сте направили од меса које је остало на главама и костима рибе, приликом филирања посебно кад се ради на веће количине, а и

од меса других риба које су вам остале у обради током дана. Посебно сервирајте крепс путер и рибљи холандез.

Ковач – сан пјер је морска риба која живи на пјесковитом дну, на обије стране тијела има по једну црну тачку. Уз њен назив повезане су разне приче. Некада давно неки ковач је умаштеним рукама ухватио рибу па су остала тачке. Или друга прича, кад је Свети Петар ову рибу испустио из руке у море остала су тамне тачке од прстји. Било како било, ова риба је по квалитету једна од најбољих, али и најкупљих које имамо на нашим јеловницима. Уловљени ковач испушта чудне звуке сличне гротању. Начијешиће га називају ковач, сан пјер, свети петар. Ова риба је право уживање кад се ради филирано. За гурмане је то кувано, а по мени највише изгуби кад се пече на плочи. Али то је, ипак, ствар укуса.

МАРИНАДА

За маринду често кажемо да је спремљено неко јело од рибе, то је врста соса, супе, или саламуре у коју се ставља риба или држи рибље месо да би омекшало или добијло бољи укус и мекоту. Праве се на разне начине од куваног или некуваног цвјета – сирћета са зеленим и зачинима, од вина, зеленим и зачином, од

лимуна, уља, петрусина, рузмарина, лука, чешњака, ловорике, соли и бибера у зрун – зависно од укуса, жеље, рецепта, знања и врсте рибе коју припремамо.

МОРСКА МАЧКА НА ГРАДЕЛЕ

Морску мачку огулите, нарежите на два-три „звона“, попрскайте млијеком и оставите један сат да одлежи у фрижидеру. Пецице на граделе уз често мазање уљем, остом, чешњаком, петрусином и бибером, које сте претходно све добро ситно осекали и измијешали. Рибу послужите са куваном кртолом крупно нарезаном, ако сте љубитељ сосова од мајонеза онда за ову врсту рибе у мајонез додајте сок од дивље наранџе и врло фину насејчене филете слане срделе и капри.

СУШЕНЕ ИЛИ СВЈЕЖЕ СКУШЕ НА РИБАРСКИ НАЧИН

Сушене или свјеже скуше оперите у морској води, а затим осушите крпом, умочите у маслиново уље и пеците на граделе. Печену рибу прелијте зачинима: уље, со, бибер, ситан чешњак и петрусин. Послужите са куваном кртолом или кртолом на салату.

Скуша, локарда или шкомба, је риба која живи у Средоземном мору и Атлантском океану, веома је цијењена плава риба, јер има укусно месо са мало костију и драча.

Најукуснија је у априлу и мају. Скуше при чишћењу не треба резати као остale рибе већ се прстима ухватите шкрге и чупају заједно са утробом. Најбоље је спремати одмах након улова јер се брзо суши и губи квалитет.

**SCI
BUDVA** **SHOP
COMMERCE
INTERNATIONAL**

85310 BUDVA, Prva proleterska 8-31, Tel.: 086/52-732; Te/Fax: 086/51-795

SALONI NAMJEŠTAJA

Budva, Tržni centar, Tel. 086/51-883

Budva, Mediteranski sportski centar

Tivat, 21. novembar bb, Tel. 082/61-321, 61-735

- maloprodaja
- veliko prodaja
- inžinjering
- usluge

- prevoz robe trećim licima

Veliki izbor namještaja i roba za opremu domaćinstava i poslovnog prostora

**SVE VRSTE GRAĐEVINSKIH POSLOVA
STANOVNI ZA TRŽIŠTE
REKONSTRUKCIJE I ADAPTACIJE**

85310 BUDVA, Primorski bataljon 10, te./fax 086/52-790, tel. 51-764

ELEKTROJUG

PREDUZEĆE ZA TRGOVINU, TURIZAM, UGOSTITELJSTVO I USLUGE sa p.o.

Trg Sunca bb Budva, Tel. 41-564, 51-344, 52-300 Telefax: 52-300

- prodaja kompletног elektromaterijala,
- izvođenje radova na trafostanicama, dalekovodima i javnim rasvjetama,
- polaganje kablova i svi elektroinstalaterski poslovi,
- brze intervencije električara

Пријомске новине

Оснивач листа Скупштина општине Будва, Издавач Јавно предузеће „Информативни центар“ Будва. Директор Душан Божовић. Главни и одговорни уредник Васо М. Станишић. Штампа НЈП „Побједа“ Подгорица. Адреса: „Пријомске новине“ Петра I Петровића 3, поштански фах 14, 85310 Будва. Телефон (086) 51-487 (редакција), 52-024 (општа служба), телефонакс 52-024. Број жирослучаја 50710-603-5-2853 код СПП Буда. Годишња претплата 30 динара, полугодишња 15 динара.

